

Piliečių referendumo iniciatyvinė grupė „K127“.

Teismas: VRK - aukščiau už Konstitucinį Teismą. 2025 m. rugpjūčio 1 d.

2025 m. liepos 31 d. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas atmetė Piliečių referendumo iniciatyvinės grupės skundą dėl 2025 m. liepos 17 d. VRK sprendimo neregistruoti referendumo iniciatyvos dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 127 straipsnio papildymo 4 dalimi: „Valstybė neapmokestina piliečio turto.“

Teismo nuomone, VRK turi teisę vertinti, ar būsimas, t. y. dar neįvykęs, Konstitucijos pakeitimas referendumu prieštarauja Konstitucijai. Teismas nevertino pagrindinio VRK argumento, kad siūloma Konstitucijos pataisa „išbalansuos Konstituciją“. Ir tai suprantama, nes teismui, matyt, gėda buvo pasisakyti dėl tokio „argumento“, kuris yra nei teisinis, nei loginis.

Todėl teismas nusprendė nevertinti piliečių iniciatyvinės grupės skundo esminių argumentų – tik pasirėmė 2025 m. birželio 12 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimu, kuriuo buvo atmetas Piliečių referendumo iniciatyvinės grupės skundas dėl VRK sprendimo neregistruoti referendumo iniciatyvos dėl Konstitucijos 23 straipsnio papildymo 4 dalimi: „Nuosavas piliečio nekilnojamasis turtas Lietuvos Respublikos teritorijoje neapmokestinamas“. Nors Konstitucijos 23 straipsnis yra dėl piliečių teisių, o 127 straipsnis – dėl valstybės pareigos neapmokestinti piliečių turtą, formuojant valstybės biudžetą.

Tačiau teismas jau tradiciškai pasisakė dėl to, dėl ko VRK savo sprendime nepasisakė. VRK nuomone, siūloma Konstitucijos pataisa pažeistų užsieniečių teises. Teismas tam pritarė, tačiau pasisakęs dėl Lietuvos be Tautos valios pasirinktos „geopolitinės orientacijos“ - Europos Sąjungos šalių - piliečių, bet taip ir nepasisakęs dėl kitų užsieniečių, pvz. iš JAV, Rusijos ar Turkijos (beje, Turkijos piliečių vaikams Vilniuje jau skirta visa mokykla). Tad VRK apgynęs teismas šiurkščiai pažeidė Administracinių bylų teisenos įstatymo 3 straipsnio 2 dalies draudimą administraciniam teismui vertinti ginčijamą teisės aktą (VRK sprendimą) politinio ar ekonominio tikslingumo požiūriu.

Teismas neišdrįso vertinti ir iniciatyvinės grupės pateiktų mūsų valstybės kompetentingų institucijų patvirtinimų, kad teismui pateikti VRK procesiniai dokumentai pasirašyti elektroniniais parašais, kuriuos patvirtinti turintys sertifikatai buvo nepatvirtinti, nepatikimi arba pasibaigusio galiojimo. Teismo sprendime be jokių paaiškinimų tik pasakyta, kad čia viskas „Okey“.

Teismo posėdyje teismas apribojo iniciatyvinės grupės narių teisę užduoti klausimus VRK atstovei dėl ginčijamo sprendimo priėmimo procedūros ir susijusių jautrių klausimų. Nors bylos medžiaga patvirtino, kad VRK sprendimo projektas buvo paruoštas už uždarytų durų ir VRK nariams net nepateiktas laiku, o VRK posėdyje jis net nebuvo diskutuotas, tik priimtas „bendru sutarimu“.

Teismui neleidus išsiaiškinti VRK sprendimo atsiradimo aplinkybių, klausti apie svarbias aplinkybes ir gauti VRK atsakymus į pagrįstus klausimus, susijusius su sprendimo motyvais ir kilme, buvo eliminuoti su ginčo esme susiję klausimai. Tad pažeidus pareiškėjo teisę į realią pažeistų teisių gynybą, teismo procesas tapo formalia procedūra, o ne realiu teisingumo vykdymu.

VRK sprendimai dėl referendumo iniciatyvų ir ginčai dėl to teisme parodė, kad VRK tapo neatskaitinga nei visuomenei, nei teismui.

Tai labai pavojinga VRK veiklos ir teismo praktika, leidžianti administracinei politizuotai institucijai nebaudžiamai valdyti net Konstitucijos interpretavimą, išvengiant viešos kontrolės. Nors Konstitucijos 3 str. nustato, kad *"niekas negali varžyti Tautos suverenios galios."*